

По-п'яте, дешевизна підготовка до використання, простота оформлення раціоналізаторських пропозицій та інші наведені вище фактори зумовлюють широкий масштаб їх використання у виробництві.

Це, в свою чергу, забезпечує значний економічний ефект, який інколи буває вищим ефекту від використання нової техніки. Статистичні дані про діяльність промислових підприємств Тернопільщини за останні 5 років засвідчують, що вкладена в розвиток раціоналізації одна гривня затрат приносить 15-17-ти кратну вигоду. Такої ефективності не досягають всі інші організаційно-технічні заходи.

Крім цього впровадження рацпропозицій забезпечує наявність соціального ефекту, що виникає у наступному:

- підвищується рівень мотивації трудової діяльності;
- покращуються умови праці при виготовленні та експлуатації продукції виробництва.

УДК 658: 330.131

Світлана Гринчуцька, старший викладач

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ДІАГНОСТИКА ЕКОНОМІЧНИХ ТА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Svitlana Hrynychutska

DIAGNOSIS OF ECONOMIC AND FINANCIAL RISKS IN THE ENTERPRISES ACTIVITY

Ефективність функціонування підприємства та стабільність його фінансово-економічного стану залежить від того, наскільки прийняті управлінські рішення відповідають стану ринкового середовища, власного потенціалу і успішності його використання.

Сучасні умови господарювання характеризуються значним рівнем ризику і потребують створення комплексної системи діагностики діяльності підприємств.

Залежно від масштабів, цілей і напрямків створюваної системи діагностики, доступної інформації та ресурсів на підприємстві можливе проведення наступних видів аналізу ризиків: діагностичний експрес-аналіз, комплексний діагностичний аналіз, діагностичний аналіз функціональних напрямків, діагностичний аналіз прикладних питань, діагностика проблемних зон та діагностика в проекті організаційного розвитку.

Застосування експрес-діагностики допомагає швидко оцінити поточний стан та проблеми підприємства. Детальна комплексна діагностика дозволяє провести докладне аналітичне дослідження, що дає розуміння поточної ситуації та є основою для розробки стратегії перетворень і переліку конкретних заходів для досягнення запланованих результатів. Результати експрес-діагностики базуються на неповних даних, а тому досить висока ймовірність помилкових рішень. В оцінюванні економічних ризиків, особливо фінансових, швидкість прийняття рішень є визначальною для відвернення негативних наслідків і швидка, хоча і невірна реакція дозволяє уникнути значних втрат. Проведення комплексної діагностики дозволяє виводити нормативні значення показників для підприємства.

Діагностичне дослідження на рівні підприємства необхідно проводити відповідно до чітко визначених правил. [1]

На підготовчому етапі формулюється мета проведення діагностики, визначається об'єкт діагностики: підприємство в цілому, функціонування окремих підрозділів,

виробничі функції, види діяльності і ін., та предмет дослідження Також встановлюється формат дослідження: експрес-діагностика, комплексна діагностика, функціональна чи інше. Визначаються обсяг робіт, час, ресурси, персонал та бюджет.

Наступний крок - визначення та обґрунтування системи показників: встановлення критеріїв здатних адекватно відобразити специфіку цього об'єкта з урахуванням впливу зовнішніх і внутрішніх факторів.

На третьому етапі проводиться оцінки стану підприємства, що передбачає виконання різних за ступенем складності аналітичних процедур. Після розрахунку коефіцієнтів та їх аналізу, виявлення тенденцій обов'язковим є економічне обґрунтування отриманих результатів. Бажано представити результати проведених досліджень в графічному вигляді.

Безпосереднє виконання мети діагностики розпочинається з наступного етапу і передбачає кількісну та якісну ідентифікацію економічних і фінансових ризиків на основі обраної системи показників. Встановлюється наявність та склад ризиків, причини їх виникнення, ступінь загрози для підприємства та пропонуються методи нейтралізації із прогнозом можливих результатів.

Завершальним етапом є застосування методів нейтралізації ризиків та перевірка результатів впровадження.

Запровадження системи діагностики ризиків на підприємстві та підтримка її у робочому стані потребує певних витрат ресурсів підприємства. Значною проблемою в функціонуванні системи діагностики на підприємстві є те, що налагоджена робота системи часто непомітна. Критерієм економічного ефекту від системи діагностики ризиків на підприємстві є сума відвернутих збитків.

Збій системи діагностики ризиків на підприємстві призведе до значних втрат, тому ця система повинна функціонувати в постійному режимі. Якщо специфіка підприємства не вимагає жорсткого виконання процедур детальної комплексної діагностики, то на підприємстві необхідно запровадити систему постійного моніторингу з проведенням експрес-діагностики у проблемних зонах. Вирішення цих завдань дозволить фахівцям вчасно ідентифікувати можливі загрози та ускладнення в діяльності підприємства і на цій основі приймати своєчасні заходи щодо їх недопущення.

Часто спеціалістам підприємствам необхідно приймати нетрадиційні та сміливі рішення. Однак, це також підвищує рівень економічного і фінансового ризику. Облік фактора ризику в процесі управління фінансовою діяльністю підприємства супроводжує підготовку практично всіх управлінських рішень.

На сьогоднішній день система внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків передбачає використання таких основних методів: уникнення ризику, перенесення ризику та запобігання (мінімізації) збитку. Для фінансових менеджерів сучасних підприємств найприйнятнішими є застосування методів попередження ризику та мінімізації збитку.[2]

Отже, розробка дієвого механізму діагностики економічних та фінансових ризиків, які є невід'ємним атрибутом діяльності в сучасних умовах, дозволить вчасно прийняти превентивні заходи, обмежити ризик до допустимого рівня та мінімізувати збитки.

Використана література

1. Герасимчук Н. А. Діагностика економічних та фінансових ризиків в діяльності підприємств та визначення методів їх нейтралізації / Н. А. Герасимчук // Електронне фахове видання: Економіка. Управління. Інновації. – 2010. - № 2(4). – 96 с.

2. Орехова К.В. Особливості нейтралізації фінансових ризиків підприємства в умовах фінансової кризи. / К.В.Орехова, Кметик Л.М. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [www.khibs.edu.ua/2\(7\)2009/R2/4.pdf](http://www.khibs.edu.ua/2(7)2009/R2/4.pdf)

УДК 330.4

Олена Кареліна, к.пед.н., доцент

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ЗАСОБАМИ PROJECT EXPERT

Olena Karelina

MODELLING OF INVESTMENT PROJECTS BY PROJECT EXPERT MEANS

Для сучасної економіки України характерна швидка зміна умов господарювання, що підвищує актуальність застосування економіко-математичних методів для моделювання та прогнозування економічних процесів. Типовими для управління підприємством є ситуації прийняття рішення в умовах невизначеності. Використання комп'ютерної техніки та спеціалізованого економічного програмного забезпечення є надійним засобом прийняття оптимальних управлінських рішень.

Проблеми застосування економіко-математичних методів та програмного забезпечення для підвищення якості управління соціально-економічними системами вирішуються у роботах А. М. Гатауліна, А. Б. Горстко, Л. В. Канторовича, Т. М. Сорокіна, А. С. Шапкіна та інших.

Розглянемо можливості програм Project Expert компанії Expert Systems. Project Expert – аналітична програма розробки бізнес-планів та оцінки інвестиційних проектів. Project Expert перевіряє заплановані інвестиційні рішення без втрати фінансів, надає необхідну звітність інвесторам та кредиторам, обґрунтовує для них ефективність участі у проекті.

У системі Project Expert моделюється діяльність двох об'єктів, а саме самої фірми та її зовнішнього оточення. До складу останнього входять такі складові: валюта, інфляція, податки, фінансування. Крім того зовнішнє оточення має необмежену кількість трудових ресурсів, матеріалів, напівфабрикатів та обладнання.

Початкові параметри моделі описуються у таких групах даних: стартовому балансі, графіку придбання матеріалів та напівфабрикатів, графіках виробництва та збуту готової продукції, плані по персоналу, загальних витратах та інвестиційному плані. Розрахункові параметри описують прибутки–збитки фірми, рух її коштів (кеш-фло), кінцевий баланс, показники економічної ефективності, показники ефективності інвестицій та чутливість їх до зміни значень початкових параметрів моделі. Результати діяльності фірми оцінюються за даними бухгалтерської звітності, показниками економічної ефективності та показниками ефективності інвестицій.

Показники економічної ефективності можна поділити на 5 груп: коефіцієнти ліквідності, ділової активності, структури капіталу, рентабельності та інвестицій. Ефективність інвестицій залучених до підприємства визначається такими показниками: чистий приведений дохід (NPV), грн.; індекс прибутковості (PI), рази; період окупності (PBP), міс.; внутрішня норма рентабельності (IRR), %. Розрахунки показників ефективності (інтегральних показників) виконуються з готівковими потоками, які дисконтуються, і є притоками готівки або надходження грошових коштів (Cash Inflows) та відтоками готівки або виплати грошових коштів (Cash Outflows) у процесі реалізації проекту.